

Jarkko Hantula

Kansainvälinen kasvinterveyden vuosi 2020

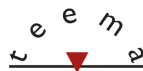
Hantula J. (2020). Kansainvälinen kasvinterveyden vuosi 2020. Metsätieteen aikakauskirja 2020-10476. Tieteen tori: Metsien terveys nyt ja tulevaisuudessa. 3 s. <https://doi.org/10.14214/ma.10476>

Yhteystiedot Luonnonvarakeskus (Luke), Luonnonvarat, Helsinki

Sähköposti jarkko.hantula@luke.fi

Hyväksytty 6.12.2020

Metsien terveys nyt ja tulevaisuudessa

YK julisti kansainvälisen kasvinterveyden teemavuoden Suomen aloitteesta, koska juuri nyt on hyvä aika kiinnittää erityishuomio kasvinterveyden moniin merkityksiin sekä erityisesti niihin ongelmiin, jotka seuraavat sen laiminlyönnistä. Eli on aika välittää tietoa siitä, mitä tapahtuu, elleimme seurata aktiivisesti kasvinterveystilanteen kehitystä ja kerro kaikille maailman ihmisille, mitä sen heikkeneminen merkitsisi metsien, maatalouden ja puutarhaviljelmien kannalta. Teemavuoden tarkoituksena on myös lisätä ihmisten tietoisuutta siitä, kuinka paljon kasvinterveys vaikuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin sekä tukea toimia, joilla voidaan vähentää ennakoidusta ilmastomuutoksesta hyötyvien tuhoniheuttajien leviämistä. Tämän huolen vakavuutta alleviivaavat tutkimukset vierasperäisten tuholaisten ja taudinaiheuttajien kiihtyvistä leviämisestä.

Kasvinterveyden teemavuoden avulla pyritään lisäämään tietoisuutta tuhoniheuttajien aiheuttamista riskeistä yhteisöjen toimeentulolle, koska vain ongelmasta perillä olevat ihmiset voivat tunnistaa tauteja ja tuholaisia sekä reagoida niiden ilmaantumiseen nopeasti ja oikealla tavalla. Ilman tätä tietoa tuhojen vaikutus ihmisten toimeentulolle kasvaa tarpeettoman suureksi ja YK:n tavoitteleva köyhyyden poistaminen maailmasta vaikeutuu.

Varsinaisen köyhyyden poistamisen lisäksi kasvinterveydestä huolehtiminen antaa ihmisille kelvollista työtä ja tuottaa taloudellista kasvua vähentämällä kasvi- ja metsätuhoja. Esimerkiksi USA:n saarnenjalosoukkoepidemian (*Agilus planipennis* Fairmaire) on arvioitu aiheuttavan kaupungeille ja kunnille yhteensä noin 10 miljardin euron kustannukset. Tässä on oleellista ymmärtää, etteivät nämä kustannukset sisälly tuhoniheuttajia levittävien kansainvälisen kaupan tuotteiden hintoihin, eikä markkinatalouden ”näkyvätön käsi” siten tue metsien terveyttä. Kaupan mekanismien sijaan tuhoniheuttajia vastaan suojautumisesta on siis päätettävä erikseen, jotta voidaan välttää epäonnistumiset kasvinsuojelussa ja metsien tuholaisten ja patogeenien leviämisen estämisessä. Tässä suhteessa hyvän esimerkin tarjoaa ISPM 15 -nimellä tunnetun kansainvälisen puutavaran käsittelyä koskevan säädöksen käyttöönotto. Säädöksen mukainen menettely on pienentänyt oleellisesti puutavaran mukana kulkeutuvien tuhoniheuttajien globaalia leviämistä vuoden 2002 jälkeen.

Kansainvälisen kasvinterveysvuoden yhtenä tarkoituksena on edistää kuluttajien vastuullisuutta. Tässä suhteessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota elävien kasvien ja kasvituotteiden kansainväliseen kuljettamiseen, koska juuri ne ovat tuhonaiheuttajien pääasiallisia leviämiskeinoja. Tämän osoittavat lukemattomat esimerkit kastajansurmasta (*Cryphonectria parasitica* (Murrill) Barr) ja valkomännyn tervasrososta (*Cronartium ribicola* J.C. Fisch) aina saarnensurmaan (*Hymenoscyphus fraxineus* T. Kowalski), mäntyankeroiseen (*Bursaphelenicus xylophilus* (Steiner & Bühner) Nickle) ja aasianrunkojäärään (*Anoplophora glabripennis* Motschulsky). Siksi vastuullinen matkailija ei koskaan tuo tuliais kasveja tai muutakaan riskejä sisältävää kasvimateriaalia EU:n ulkopuolelta, eikä edes sisämarkkinoilta tarkastamattomia kasvintaimia.

Globaali lämpeneminen luo suotuisia olosuhteita metsätuholaisille ja -patogeneille sekä lisää abioottisia tuhoja, kuten viimeaikaiset metsäkatastrofit Pohjois-Amerikassa ja Keski-Euroopassa ovat osoittaneet. Näistä ensimmäinen on maailman suurin hyönteistuho, ja jälkimmäisenkin merkitys puumarkkinoille on arvioitu jopa suuremmaksi kuin COVID-19-pandemian merkitys. Myös monien vähemmän dramaattisten tuhojen – kuten juurikäävän pelkästään Euroopassa vuosittain aiheuttamien noin 1,2 miljardin euron tappioiden – voidaan odottaa kasvavan. Siksi kasvinterveyden teemavuoden yhtenä tavoitteena on ilmastotoimien kasvinterveysvaikutusten merkityksen eli biotalouden toimintaedellytysten turvaamisen esilletuominen.

Metsien merkitys on keskeinen myös biodiversiteetin ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Esimerkiksi pölyttäjähönteisten kantojen koko vaikuttaa suoraan maatalouden tuotantomääriin. Tämä johtuu siitä, että osa pölyttäjistä tarvitsee menestyäkseen metsiä, joten niiden terveyden ja monimuotoisuuden suojelu ovat keskeisiä tekijöitä turvattaessa ihmisten ruokahuoltoa ja siten elämisen edellytyksiä. Tästä syystä teemavuoden yhtenä tavoitteena on lisätä ihmisten tietoisuutta erityisesti metsien tuhonaiheuttajista ja metsien biodiversiteetin tärkeydestä.

Kaiken kaikkiaan metsien pitäminen kukoistavina ja terveinä kannattaa, sillä niihin sisältyvä vaiva ja kustannukset saadaan takaisin taloudellisina, sosiaalisina ja kulttuurisina hyötyinä, ja samalla voidaan tukea lukemattomien muiden eliöiden elämää. Tähän tavoitteeseen päästään vain lisäämällä ihmisten tietoisuutta metsätuholaisista ja -taudeista. Sitä kautta voidaan tuottaa kaikkialle maailmaan valmiuksia niiden leviämisen ja menestymisen ehkäisemiseksi – ja juuri siksi Suomi ja YK ovat halunneet kasvinterveydelle kansainvälisen teemavuoden, johon sisältyy oleellisena osana metsien hyvinvointi.

Kirjallisuutta

- Hantula J., Müller M.M., Uusivuori J. (2014). International plant trade associated risks: laissez-faire or novel solutions. *Environmental Science & Policy* 37: 158–160. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2013.09.011>.
- Kaihlanen J. (2020). Euroopan halpa tuhopuu heikentää suomalaisten sahojen kilpailuasemaa – ylitarjonta tuhoalueiden puumarkkinoilla jatkunee vielä vuosia, PTT ennustaa. *Maaseudun tulevaisuus* 6.10.2020. <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/metsa/artikkeli-1.1208622>.
- Kovacs K.F., Haight R.G., McCullough D.G., Mercader R.J., Siegert N.W., Liebhold A.M. (2010). Cost of potential emerald ash borer damage in U.S. communities, 2009–2019. *Ecological Economics* 69(3): 569–578. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2009.09.004>.
- Roques A., Rabitsch W., Rasplus J.Y., Lopez-Vamonde C., Nentwig W., Kenis M. (2009). Alien terrestrial invertebrates of Europe. Julkaisussa: Drake J.A. (toim.). *Handbook of alien species in Europe, DAISIE. Invading nature, series in invasion ecology vol. 3*. Springer, Berliini, Saksa. s. 63–79. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-8280-1_5.
- Santini A., Ghelardini L., De Pace C., Desprez-Loustau M.L., Capretti P., Chandelier A., Cech

T., Chira D., Diamandis S., Gaitnieks T., Hantula J., Holdenrieder O., Jankovsky L., Jung T., Jure D., Kirisits T., Kunca A., Lygis V., Malecka M., Marcais B., Schmitz. S, Schumacher J., Solheim H., Solla A., Szabò I., Tsopelas P., Vannini A., Vettraino A.M., Woodward S., Webber J., Stenlid J. (2013). Biogeographic patterns and determinants of invasion by alien forest pathogenic fungi in Europe. *New Phytologist* 197(1): 238–250. <https://doi.org/10.1111/j.1469-8137.2012.04364.x>.